הא רבי ישמעאל הא רבנן ואיבעית אימא הא והא בקדשי קדשים ומאי בשני מקומות קודם שיעמידו לוים את המשכן

מהו

ר' ישמעאל דיליף בשר מדם [א] בתרייתא רבנן: **ואיבעית אימא.** בתרייתא נמי בקדשי קדשים: **ושני** [ב] **מקומות.** לאו לאחר שנסעו דנסתלק המזבח קאמר אלא חד מינייהו כדאיתא בעוד המשכן נטוי כמשפטו וחד לאחר שפירקו קרשים [ג] וקלעי החצר ועדיין המזבח במקומו. וקודם שיעמידו לוים את משכן [ד] דנקט הכא לאו דוקא נקט [ה] אלא דלא משכח לה שהרי קודם שיחנו בני קהת נושאי המזבחות היו חונין בני גרשון ומררי נושאי המשכן ומקימין אותו [ו] ובנסיעתם היו מורידין את המשכן תחילה ונושאין בני גרשון ומררי אחר דגל [ז] אחד ובני קהת אחרי שני דגלים כדי שיהו קודמין בני גרשון בחנייתן ומעמידין את המשכן לפני בוא בני קהת כדכתיב אחר מסע דגל בני יהודה והורד המשכן וגו' (במדבר י) ואחר שני דגלים כתיב (שם) ונסעו הקהתים נושאי המקדש דהיינו (א) ארון ומזבחות וכלי השרת והקימו בני גרשון את המשכן עד בואם של בני קהת ועוד [ח] אי כשישנו את הסדר מוקמת לה היכי שחטי קרבנות קודם שיעמידו משכן הא אמר באיזהו מקומן (לעיל דף נה:) בשלמים [ט] ששחטן קודם שיעמידו לוים כו' פסולין [י] ואי גרסת לה מוקי לה כשישנו את הסדר וההוא דאיזהו מקומן שלמים דוקא קאמר משום דכתיב בהו (ויקרא ג) ושחטו פתח אהל מועד ולא יליף שאר קדשים מינייהו:

דמשמע דמספקא ליה אי חייב להעלותו לירושלים או לא כיון דלא קידשה יהא נאכל בכל ערי ישראל כדתנן לקמן (שם) ואמאי צריך לאקושי לבכור דמה בכור אינו מעלהו אף מעשר אינו מעלהו אמר רבינא לעולם קסבר קדשה ולא איירי כלל בחובת העלאה אלא אם יכול לאוכלו בזמן הזה או לא וילפינן אכילת מעשר מאכילת בכור דמה אכילת בכור בעיא מזבח משום דאיתקש בשרו לדמו אף אכילת מעשר בעיא מזבח ואין שום מעשר נאכל בזמן הזה ואית ספרים דגרסי אי לא קדשה אפילו מעשר נמי לא וה"פ אפילו מעשר נמי לא יהא נאכל כלומר דמדקבעית במעשר בזמן הזה [יא] א"כ במעשר שהוחזק להבאת מקום קבעי' [יב] אבל לאחר חורבן ההוא שמא לא נתחייב כלל במעשר כיון דלא קדשה ואפילו נתחייב במעשר כמו בנוב וגבעון מ"מ פשיטא דנאכל בכל ערי ישראל לפי הגירסא דלקמן כדפרישית אלא כי קבעי כאותו שגדל בפני הבית וחרב הבית והוא [יג] פשיטא דאינו נאכל אמר רבינא לעולם קסבר קדשה ובבכור שנזרק דמו קודם חורבן הבית עסקינן וחרב הבית ועדיין בשרו קיים ואיתקש בשרו לדמו וא"ת והא כתיב (במדבר יח) ואת דמם תזרוק ואת חלבם תקטיר אלמא איתקש [יד] בההוא קרא להקטרת חלב ואמרי' לעיל (ב) דמזבח שנעקר מקטירין קטורת במקומו וה"ה אימורין וי"ל דקולא וחומרא לחומרא מקשינן ומקשינן [טו] בשרו לדמו והשתא מהך דרשא יליף לכל הקדשים דאם נפגם המזבח אין נאכלין וא"ת לפי גירסא זו דגרס קדשה קשיא דר' ישמעאל אדר' ישמעאל דלקמן פ' בתרא (דף קיט.) תניא רבי ישמעאל אומר זו וזו מנוחה ונחלה שילה ופי' בקונטרס דבקדושת ירושלים גופה ס"ל דלא קדשה ויש אחריה היתר מדלא קרי ליה נחלה [טז] כדאיתא בפ"ק דמגילה (דף י.) שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה ואוקמינן כרבי ישמעאל מיהו בזה לא דק בפירושו דההיא דמגילה (גו"ש) רבי ישמעאל ברבי יוסי והיא דלקמן רבי ישמעאל בן אלישע בר פלוגתיה דר"ע אבל מ"מ על כרחין קסבר לא קדשה [יז] דכיון דמוקי קרא דנחלה בשילה א"כ מנא ליה דירושלים אין אחריה היתר וי"ל דשמא נפקא ליה מקרא אחרינא והרב רבי חיים מפרש דרבי ישמעאל סבר קדשה והאי דקאמר זה וזה שילה אתא לאשמועינן דשילה אין אחריה היתר דלא כמ"ד יש אחריה היתר והיינו משום דדריש מנוחה זו שילה נחלה זו ירושלים ומדחלקו קדריש ליתן היתר בין זו לזו ופליג אמתני' דקתני שילה יש אחריה היתר דתנן (לקמן דף קיב:) באו לנוב וגבעון כו' ואין נראה כלל שהרי [יח] מוכיחים דבנוב וגבעון הותרו הבמות גבי שמואל והוא יברך את הזבח (שמואל א ט) וגם קרי ליה בפסוק במה אבל אחר ירושלים לכולי עלמא לא הותרו הבמות ולפי' מאן דלית ליה לא קדשה מאי סבר דאין אחריה היתר וכן משמע פ"ק דמגילה (גו"ש) א"ר יצחק שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה וקאמר דהדר ביה מהא דתניא ירושלים אין אחריה היתר ואמאי הדר ביה הא קאמר התם כתנאי אי קדשה לעתיד לבא אי לא קדשה ומעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר אלא ודאי מעיקרא סבר דלמ"ד לא קדשה הותרו הבמות והדר ביה ממתניתין דמגילה וממתניתין דלקמן בפ' בתרא (דף קיב:) דירושלים אין אחריה היתר דמשמע לכולי עלמא אפילו למ"ד לא קדשה ותנאי דמייתי התם בקדשה ולא קדשה לא קאי אדרבי יצחק אלא ריהטא דהש"ס הוא משום דאיירי [יט] קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא דנקיט כתנאי ומייתי פלוגתא דבתי ערי חומה [כ] דדמי לקדושת הארץ דמשווי להו אהדדי ובפ"ב [כא] דערכין (דף לג:) גבי מקיש ביאתם בימי עזרא לביאתם בימי יהושע וכמה תנאי היה יכול להביא דאיכא דאית ליה קדשה ואיכא דאית ליה לא קדשה ור"מ בפ"ק דחולין (דף ו:) קסבר לא קדשה גבי בית שאן ורבי ישמעאל דהכא ורבי יוסי דסדר עולם כפרק הערל (יבמות דף פב:)[כב] וא"ת ומנא ליה לקמן [כג] דרבי יוחנן סבר קדשה משום דמחייב מעלה בזמן הזה לעולם אימא לך דסבר לא קדשה לא קדשה אפ"ה אין אחריה היתר כדפי' וי"ל דאי לא קדשה לא מחייב [כד] דאינו ראוי לפתח אהל מועד דנלחו לגמרי אבל אי קדשה לא נדחו דיכול לבנות מזבח במקומו ויקריב עליו או איירי ר' יוחנן בקטרת דלא בעי מזבח כדפי' לעיל (ג) ואין להקשות לפי' הקונטרס דגרס הכא לא קדשה וכסוף הערל (גו"ש) שמעינן לרבי יוסי דקדשה כברייתא דסדר עולם ויש [כה] חילוק כדפי' לעיל דאפילו בטלה קדושת הבית קדושת הארץ לא בטלה כדאשכחן בנוב וגבעון א"נ תני ולא סבר ליה כדבעי למימר פרק יוצא דופן (נדה דף מו:) א"כ הא דידיה הא דרביה דהכא משמיה דרבי ישמעאל וא"ת למאי דגרס קדשה הא ר"ל ס"ל אליבא דרבי יוסי (יבמות דף פב.) תרומה בזמן הזה דרבנן וי"ל כדפרישית לעיל דאפשר אפילו לא בטלה קדושת הבית קדושת הארץ בטלה ותדע דרבי יהושע שמעי' ליה עיגול [כו] בעיגולין עולה כפ"ק דבילה (דף ד.) ובסוף הערל (יבמות דף פב.) מוכח לר"ל למ"ד [כז] עולה קסבר תרומה בזמן הזה דרבנן ושמעינן ליה לרבי יהושע בכמה דוכתי דאמר שמעתי שמקריבים אע"פ שאין בית * ותימה [כח] הוא לומר שקדושת הבית קיימת להקריב קרבן בלא במה [כט] ולא יתחייב בתרומה אבל לעיל דאמר איפכא אתי שפיר כמו בנוב וגבעון והכא י"ל דרבי יוסי משום רבי ישמעאל קאמר ולא ס"ל ומר' יהושע י"ל (ד) דסבר דאינו מקדש אלא ו' דברים בלבד לכן יעלו העיגולין ור"א דמספקא ליה בפרק ידיעות הטומאה (שבועות דף טז.) ובפ"ק דמגילה (דף י.) אי סבר קדשה או לא קדשה ושמעי' ליה בפ"ק דחגיגה (דף ג:) גבי עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית דקסבר לא קדשה ומיהו אין ראיה משום דהרבה כרכים לאו מדברי ר"א כדפרישית פ"ק דיבמות (דף טז. ד"ה עמון) ולימיה [ל] במסכת ידים (פ"ד מ"ג): (ה)**קדשים** נפסלין. פי' בקונטרס קס"ד מפני סילוק המזבח הוא מדקתני זבין ומצורעין משתלחין שאין מצורע נכנס לדגלי השבטים ולא זב למחנה הלוים כדאמר לקמן אע"פ שנסע אהל מועד [לא] אלמא נפסלין דקאמר לאו משום דמפסלי ביוצא הוא דהא אהל מועד חשיב ליה וא"ת [לב] דלמאי דמוקי לה השתא בקדשי קדשים אפילו בלא סילוק מזבח אלא סילוק קלעי החצר לחוד נפסלין קדשי קדשים ביוצא דבהדיא מוכח בפ' שתי הלחם (מנחות דף צה.) דבשעת [לג] מסעות אין קרוי מחנה שכינה קיים ולחם הפנים ושאר קדשי קדשים מיפסלי ביוצא דנסע אהל מועד הוא לאו דוקא לענין מחנה שכינה אבל לגבי קדשים קלים ודאי לא מיפסלי ביוצא משום מסע המחנות דלענין מחנה ישראל ומחנה לויה אע"פ שנסע אהל מועד הוא דמחניהם קיימים בדגלי השבטים כדמוכח לקמן פ' בתרא (דף קטז:) ולכך זבין ומצורעין משתלחין וקדשים קלים אין נפסלין ביוצא ואתקפתא הוי מדקתני נאכלין בשני מקומות דמיירי בקדשים קלים ואע"פ שאין מזבח במקומו: **הא** ר' ישמעאל והא רבנן. היינו תנאי דפליגי עליה דר' ישמעאל בתמורה פרק ואלו קדשים (דף כח.) ודרשי' ליה לקרא בע"א: **קודם** שיעמידו המשכן. פרש"י לאו דוקא קודם אלא לאחר שהעמידו הכל המשכן והמזבח דאין לפרש ממש קודם שהעמידו המשכן כיון שכבר העמידו המזבח במקומו אוכלין קדשי קדשים הלא תחילה נוסעין בני גרשון ומעמידין המשכן ואח"כ בני קהת מעמידין המזבח ואם שינו הסדר והעמידו המזבח תחילה היאך שחטו קדשים קודם העמדת המשכן הא אמרן (יומא דף סב:) שלמים ששחטן קודם פתיחת ההיכל פסולין וי"ל שלמים דוקא כתיב בהו ושחטו פתח אהל מועד כל זה פי' רש"י וק"ל (כרו"ך) הא תנן גבי תמיד (תמיד דף ל:) לא היה שוחט עד ששמע שער הגדול שנפתח אלמא ילפינן שאר קרבנות שאין שוחטין משלמים ואין נראה לומר דהיינו מדרבנן דהא בהיקשא דזאת התורה נילף לפסולא משלמים וגם אין לומר בשלמים גופייהו אינו פוסל רק מדרבנן דלא שנה הכתוב לעכב דהא אמרי' פ' שני שעירי (יומא דף סב:) דשלמים ששחטן בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל פטור אלמא מן התורה אינו ראוי לפתח אהל מועד דפסול דרבנן חייב בחוץ ואפילו בפסול דאורייתא חייב בחוץ היכא דאם עלו לא ירדו כדמוכח פרק השוחט והמעלה (לקמן קט.) וזהו הוכחה דשאר קדשים נמי פסולין בפנים קודם פתיחת דלתות ההיכל דאי כשירין א"כ בשלמים אם עלו לא ירדו דקרוי פסולו בקודש היכא דאית ליה הכשירא בעלמא א"כ הוא דבשלמים * אם עלו לא ירדו אמאי פטור בחוץ אלא ודאי בשאר קדשים נמי פסולין אם לא תאמר כיון דלא נפתחו קודם השחיטה דלתות ההיכל חשיב שוחט שלמים שלא במקומן וירדו אע"ג דשאר קדשים אין נפסלין מן התורה ודמי לקדשי קדשים ששחטן בדרום כפ"ק דמעילה (דף ב.) דכמאן דמתקינון דמו וירדו [לרבי יהודה] אע"ג דקדשים קלים שחיטתן בדרום כשירין [לד] אבל לר"ש לא ירדו כדאיתא התם א"כ ההיא דשני שעירי לפטר בחוץ כרבי יהודה * וגם אין לומר דקודם שפירקו המשכן כלל שחטו וזרקו את הדם ואחרי כן פירקוהו ושינו הסדר בשעת חנייה והעמידו המזבח וקלעי החצר תחילה וקאמר בשמעתא דקודם שיעמידו קרשי המשכן יאכלו קדשי קדשים הלא מיד שפירקוהו נפסלו ביוצא הקדשי קדשים ולא אמרינן נסע אהל מועד הוא לגבי מחנה שכינה אלא ודאי קודם שהעמידו לאו דוקא אלא העמידו הכל ומידושא הוי אלאחר שיפרקו כדקאמר קמ"ל אע"פ דנסע אהל מועד הוא ואע"פ שנפרק המשכן כיון שקלעי החצר והמזבח במקומן. ברו"ך:

מסורת הש"ס

(א) [ערכין לב:], (ב) [דקנג.], (ג) דף נט: ד"ה עד, (ד) [ועי' כתו' יבמות פב. ד"ה שאני כו' לתו פסגה זו ע"ש], (ה) שייך לעיל דף ס:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה (בעמוד הקודם) באר וכו' ותימה הוא לומר שקדושת הבית קיימת. עי' לקמן דף סב ע"א תוס' ד"ה ואמר: תוס' ד"ה קודם וכו' אם עלו לא ירדו אמאי פטור בחוץ. עי' לעיל דף נט ע"א תוס' ד"ה עד: בא"ד וגם אין לומר דקודם שפירקו וכו' נפסלו ביוצא הקה"ק. ק"ל הא גם בקדשים קלים בכה"ג פסול מחיצה כיון דבעת סילוק מסעות הוי פנים מוכח ולידמו מחיצה ולפנו חוזר וגלאה כמ"ש תוס' בדיבור הסמוך בד"ה ולאחר יעו"ש ע"ש:

שינויי נוסחאות

א] מדם וא"ב בשעת סילוק המחנות (כב"מ המסעות) כיון שאי אפשר לזרוק את הדם אין הבשר נאכל, בתרייתא רבנן דלא ילפי בשר מדם כצ"ל (שיח): ב] בכ"מ הד"א עם שלמים: ג] קרשיו ויריעותיו (כתח"י וכ"ה בתוס' מנחות צה ע"א): ד] המשכן (שיח): ה] נקט אלא איידי דנקט לאחר שיפרקו נקט [נמי קודם שיעמידו] דלא משכחת לה שיהא המזבח מונח קודם העמדת המשכן שהרי וכו' (ש"מ וכ"ה בתוס' שם): ו] אותו אבל בנסיעתו היו מפרקין המשכן תחילה ונוסעים בני גרשון (כ"פ ותוס' שם): ז] דגל ראשון ובני קהת אחר דגל שני כדי שיהו כו' (שיח ותוס' שם): ח] תיבת ועוד נמחק (ש"מ). אבל בתוס' מנחות העתיקו לשון רש"י כלפנינו: ט] צ"ל שלמים (ש"מ): י] פסולין, ואי כששחטו כבר משעת נסיעה והביאו עמם הבשר א"כ מיפסלא להו ביוצא ואי גרסינן לה וכו' (שמב"י). ס"א ואם תמצא לומר קודם שיעמידו הלוים את המשכן דוקא קאמר מוקמינן וכו' (ש"מ): יא] צ"ל בזמן הזה אם הוזקק להבאת מקום מאי קבעית אי דגדל לאחר החורבן ההוא וכו' כצ"ל (צ"ק): יב] קבעי' דההוא דגדל לאחר החורבן כצ"ל, ותיבת אבל נמחק (ש"מ): יג] וההוא (שמב"י): יד] איתקש נמי בההוא כצ"ל (ש"מ): טו] ומקשינן בשרו וכו' הוא דינו מדם (ראש): טז] תיבת מדלא קרי ליה נחלה נמחקת (צ"ק וכ"ה ברש"י שם): יז] קדשה מדלא קרי ליה נחלה ועוד דכיון דמוקי וכו' כצ"ל (צ"ק): יח] שהרי קראי מוכיחים (ש"מ): יט] בי' ס"מ דאיירי בקדושה וכו' והוא דנקט כתנאי וכו'. וני' צ"ק דאיידי דנקט קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא נקיט כתנאי כו': כ] חומה ולאו משום דדמיא ליה דיש חילוק בין קדושת בית לבתי ערי חומה אבל ודאי קדושת בתי ערי חומה דמיא לקדושת וכו' כצ"ל (ש"מ): כא] צ"ל בפ"ב (צ"ק): כב] בש"מ נוסף קסבר קדשה ולקמן נמי בפרק השוחט והמעלה גבי פלוגתא דר"י ור"ל דהמעלה בזמן הזה מייתי פלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע דמקריבין אע"פ שאין בית ולא מייתי דר"מ דבית שאן ור' ישמעאל דהכא ורבי יוסי בסדר עולם: כג] לקמן בפרק השוחט והמעלה (ש"מ): כד] לא מחייב כרת (ש"מ): כה] ויש (ש"מ): כו] דעיגול (ש"מ): כז] צ"ל דמ"ד (ש"מ): כח] תיבת ותימה עד ור"א מוקף בש"מ בחצאי לבנה, וכ"כ בכ"מ דהוא תוספת: כט] תיבת במה נראה ט"ס, ול"ל בה"מ ר"ל בית המקדש (חי"ו): ל] צ"ל ולייתיה במילתיה (ש"מ): לא] מועד הוא (רי"ו ש"מ): לב] וא"א לומר כן (ש"מ): לג] דבשעת סילוק מסעות כצ"ל (ש"מ): לד] צ"ל כשרים בדרום (ש"מ). [נראה דצ"ל כשרה]:

שיטה מקובצת

תוד"ה באר (מעמוד הקודם) וי"ל דקולא וחומרא לחומרא מקשינן ומקשינן בשרו לדמו כו'. ולא"ה הוה אמינא ומוקי ליה בבכור שנזרק דמו א"כ היינו קאמר בברייתא בכורים יוכיחו, והא בכורים דהכי כה"ג דמעשר שנזרע קודם החורבן ולא מחוסר רק אכילה דהיינו כשהניחם לפני המזבח קודם חורבן הבית, או הוי נאכלים שפיר לאחר חורבן הבית, וכמו שאין אתה למד מעשר מבכור רק כדמי ליה דלא מיחסר רק אכילה. כמו כן אין לעשות יוכיח מבכורים רק כדדמי ליה דלא מיחסר רק אכילה, וי"ל דדוקא גבי היקשא דבכור ומעשר איכא למימר דלא איתקש אלא לבכור דכוותיה, אבל שייך שפיר לומר בכורים יוכיחו אף מאותם שלא הניחם קודם חורבן הבית כיון שבזמן הבית היה למד. כך נראה למהרי"ם (חי' מהרי"ם):